

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการศึกษาศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครูและขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน

วิธีการเก็บผลการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 454 โรงเรียนรวมประชากรทั้งสิ้น 5,724 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified - Random Sampling) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan:1970 : 697 - 710) จำนวนโรงเรียน 180 โรงเรียน จำนวน 360 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 180 คน และครูผู้สอน จำนวน 180 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 สภาส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศักยภาพการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพิษณุโลกสงคราม
2. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบ

แทนแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ข้าราชการครูในโรงเรียนตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ซึ่งแนบซองติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัยเพื่อให้ส่งแบบสอบถามกลับคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชาติทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่เฉลี่ยด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff's Method)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
3. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียน มีการกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
4. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียนมี การจัดทำคำอธิบายรายวิชาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับโรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

8. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

9. ศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับด้านการนิเทศและติดตามผลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

10. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

11. ครูผู้สอนที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนารังและโรงเรียนเครือข่าย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 และใช้ในโรงเรียนทั่วไปตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544, 2545 คำนำ) และตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 : 7) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียน ตามสภาพชีวิตจริง สังคมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในประเทศชาติ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู อาจารย์ในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ สอด

คล้อยกับแนวคิดของ วิลส์ (Wiles. 1967 : 140 – 142) ได้แสดงความเห็นว่า ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนถือว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาหลักสูตรผู้บริหารสามารถที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาหลักสูตรอย่างไรก็ได้ ทศนคติและวิธีปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนสามารถที่จะกระตุ้นหรือทำลายกำลังใจของครูในการพัฒนา หลักสูตรได้เช่นกัน นอกจากนี้ยังสามารถที่จะช่วยแนะนำและจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือต่างๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับ ชุ่ม กรไกร (2537) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับ วีระ เสาวกอมุท (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการบริการหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจอยู่ในเกณฑ์ปานกลางผู้บริหารมีวุฒิทางวิชาชีพครูต่างกันมีความ คิดเห็นแตกต่างกันในด้าน การบริหารหลักสูตรการบริการหลักสูตรและการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรส่วนการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน มิใช่ตัวแปรที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันไป

2. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายปฏิบัติการคือมุ่งและปฏิรูปหลักสูตรได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโดยสนับสนุนให้หน่วยงานและโรงเรียนในระดับท้องถิ่นได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้เอง(กรมวิชาการ 2534 : 11) และได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางของประเทศเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาดตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม โดยมีมาตรฐานการเรียนรูเป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน(หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544,2545) โดยมีความมุ่งหวังที่จะใช้หลักสูตรเป็นตัวนำในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น(พะยอม แก้ว กำนัด. 2539 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ เสาวกอมุท (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหาร

หลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอนตาม หลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการบริการหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผู้บริหารมีวุฒิทางวิชาชีพครูต่างกันมีความ คิดเห็นแตกต่างกันในด้านการบริการหลักสูตร การบริการ หลักสูตรและการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ส่วนการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์ในการบริหารและขนาดของโรงเรียน มีใช้ตัวแปรที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ของ ผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันไป

2.2.เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1. ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ

1.1 การจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนด้านอาชีพต่างๆในท้องถิ่น

พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนค่อนข้างน้อยการกำหนด ความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีศักยภาพในการสำรวจความ ต้องการด้านอาชีพของท้องถิ่นค่อนข้างน้อยการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนของโรงเรียน พบ ว่าโรงเรียนมีศักยภาพในเรื่องความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นกับหลักสูตรที่จัดทำโดยข้างน้อย การจัดทำคำอธิบายรายวิชาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดทำคำอธิบายหลักสูตร ของโรงเรียนค่อนข้างน้อยการจัดทำแผนการเรียนรู้อันของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการ จัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่ปลูกฝังให้นักเรียนรักถิ่นของตนเองค่อนข้างน้อยการปรับปรุง พัฒนาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนค่อนข้าง น้อย

2. ด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง ผู้เรียน หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและขอ ความร่วมมือค่อนข้างน้อย

3. ด้านการนิเทศติดตามผลของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการสร้าง เครื่องมือนิเทศค่อนข้างน้อยทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุดังนี้คือในอดีตที่ผ่านมาโรงเรียนประถมศึกษา ยังคงใช้หลักสูตรจากส่วนกลางเป็นผู้จัดทำโดยส่วนใหญ่ จึงไม่มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาความรู้ความเข้าใจในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษาในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด และระดับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง ขาด การนิเทศกำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความตระหนัก ถึงความสำคัญของการศึกษาไม่ให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียน

จากสภาวะและสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษามีศักยภาพในการจัดทำ หลักสูตรระดับท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

พิมล มัชยมนบุรุษ (2541 : 180 - 189) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตร ท้องถิ่นระดับ ประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน : ความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น พบว่า มีเรื่องและเนื้อหาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น 66 เรื่อง มีเรื่องและเนื้อหาที่เป็นความต้องการของ ท้องถิ่น แต่ไม่มีในแผนการสอน 49 เรื่อง มีเรื่องและเนื้อหาในแผนการสอน แต่ไม่มีใน ความ ต้องการของท้องถิ่น 95 เรื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จงรักษ์ รัตนวิฑูรย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงแผนการสอน สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่าการเตรียมดำเนินงาน ประสบปัญหา ขาดเอกสาร แหล่งวิชาสำหรับศึกษาค้นคว้า ไม่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และไม่ทราบ ขอบเขตที่ท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการปรับหลักสูตรได้การดำเนินงานประสบปัญหา คือคณะ ทำงานมีการกิจอื่นมากไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่ ระยะเวลาในการจัดทำไม่เพียงพอ ขาดวิทยากร และขาดเอกสาร/ แหล่งวิชาการสำหรับศึกษาค้นคว้า ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลขาดการ วางแผน การดำเนินงานประเมินผล ผู้นิเทศจากภายนอกมีจำนวนน้อย ผู้นิเทศไม่สามารถปฏิบัติตาม งานได้ตามปฏิทินปฏิบัติงาน และการสรุปรายงานผลยังไม่มียุรูปแบบที่ชัดเจน ประพันธ์ จันทรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ในการดำเนินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น พบปัญหาขาดงบประมาณและข้อมูล แหล่งทรัพยากรท้องถิ่น ด้านการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในระดับ โรงเรียนนั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วาสนา ณ นคร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา การใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่ การสอนประสบปัญหา ขาดงบประมาณสนับสนุน เอกสารหลักสูตรและสื่อไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ครูขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อ ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ พบว่า ครูไม่มีเวลาเตรียมตัว เนื่องจากมีงานอื่นต้องรับผิดชอบมาก ไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ อ่อนแออย่างต่อเนื่องและประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูต้องสอนวิชา ที่คนไม่ถนัด ขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ไม่มีเวลาพอสำหรับการสร้างเครื่องมือ วัสดุประสงค์

3. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ของผู้บริหารโรงเรียน ตามขนาดของ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีศักยภาพของโรงเรียนประถม ศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สวัสดิ์ อุทรานันท์,(2540:260-261) ที่กล่าวว่า ความ สำเร็จของหลักสูตรและเป้าหมายของการศึกษาที่วางไว้มิได้ขึ้นอยู่กับหลักสูตรและวัสดุประกอบหลัก สูตรแต่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะปฏิบัติตามแนวของหลัก

สูตรด้วยความตั้งใจจริงและมุ่งมั่นในความสำเร็จในระดับโรงเรียนถือได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด

3.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการเปรียบเทียบศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ของผู้บริหารโรงเรียน ตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า

3.2.1 ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรมากกว่าผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนอยู่ในชุมชนขนาดเล็กไม่มีข้อมูลสลับซับซ้อนมากนัก ซึ่งต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีเขตพื้นที่บริการหลายหมู่บ้านและตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ จึงทำให้การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นการกำหนดจุดประสงค์เป้าหมายของโรงเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำแผนการเรียนรู้อ และการปรับปรุงพัฒนาของโรงเรียนเป็นไปได้ด้วยปัญหา วิทยาการ เชียงกูล (2540 : 75) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กย่อมมองเห็นภาพในการบริหารงานในโรงเรียนและบริบททั่วไปของโรงเรียนได้ดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และสอดคล้องกับ ไกศล เดชเด็ยว และศณะ (2540) ได้ทำการศึกษารายงานในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวทางการปฏิบัติการศึกษาในทัศนะของครูผู้สอนกรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารด้านการบริหารโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับปฏิบัติมากกว่าขนาดใหญ่และขนาดกลางตามลำดับ

3.2.2 ด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตรมากกว่าผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ บุคลากร และปัจจัยด้านอื่น ๆ มากกว่าขนาดเล็กและขนาดกลาง ไวลส์ (Wiles, 1967 : 140- 142) กล่าวว่า ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนถือว่า เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารสามารถที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค ขัดขวางการพัฒนาหลักสูตรอย่างไรก็ได้ ทัศนคติและวิธีปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนสามารถที่จะกระตุ้นหรือทำลายกำลังใจของครูในการพัฒนา หลักสูตรได้เช่นกัน นอกจากนี้ยัง

สามารถที่จะช่วยแนะนำและจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือต่างๆที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

4. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ของครูผู้สอน ตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า

4.1 ข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัันมีศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันของโรงเรียนประถมศึกษา สภาพปัจจัยพื้นฐานและทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตามกฎ ก.ค. (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู,2528)

4.2 ด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับด้านโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานและด้านกระบวนการจัดทำหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนต้องจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน กำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนรู้จัดทำคำอธิบายรายวิชา จัดทำแผน และปรับปรุงพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,2534 : 69) ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาหลักสูตรหรือเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร (Wiles.1967 : 140 –142) โรงเรียนขนาดเล็กจะขาดปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ จงรักษ์ รัตนวิฑูรณ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงแผนการสอน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่าการเตรียมดำเนินงานประสบปัญหา ขาดเอกสาร แหล่งวิชาสำหรับศึกษาค้นคว้า ไม่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และไม่ทราบขอบเขตที่ท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการรับหลักสูตรได้การดำเนินงานประสบปัญหา คือ คณะทำงานมีภารกิจอื่นมากไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่ ระยะเวลาในการจัดทำไม่เพียงพอ ขาดวิทยากรและขาดเอกสาร/ แหล่งวิชาการสำหรับศึกษาค้นคว้า ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ขาดการวางแผน การดำเนินงานประเมินผล ผู้นิเทศจาก ภายนอกมีจำนวนน้อย ผู้นิเทศไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปฏิทินปฏิบัติงาน และการสรุปรายงานผลยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับควรให้การสนับสนุนผู้บริหารและครู ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ดังนี้คือ

1.1 จัดให้มีการประชุมสัมมนาเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา" อย่างกว้างขวาง

1.2 จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอย่างจริงจังต่อเนื่องและเป็นระบบ ตลอดจนสนับสนุนด้านวิชาการ

1.3 ให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ เทคนิควิธีการ และการจัดการแก่โรงเรียนประถมศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและขอความสนับสนุน

ข้อเสนอแนะทางการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เนื้อหาสาระในหลักสูตรและการจัดประสบการณ์เรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ประชากรมีขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะหัตถกรรม และที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป